

אמור
גליון 100 תשפ"ב

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבהו
קרק שליט"א
עידה"ק טבריה ת"ד

יְהִיָּה לָכֶם שְׁכֶתוֹן זָכוֹן תְּרוּעָה, מִקְרָא קֹדֶשׁ (כ"ג כ"ד)

ביאור עפ"י הכוונות מדוע יללה היא כנגד דינא רפיא קיימ"ל בגמ' (ר"ה ל"ג ע"ב) ששברים הוי גניחי ותרועה ילולי, ובשער הכוונות כתב ששברים הוי דינא קשיא ותרועה דינא רפיא, ויש לבאר החילוק ביניהם, בפשט דמכיון שאמרו בגמ' (ר"ה שם) שכל כמה דכייף דעתיה בר"ה טפי מעלי, א"כ מצב של יללה עדיף מגניחה, שהוא פחות שבירת הלב, כדאמרו בגמ' שמתחילה גונח אדם ולבסוף מיילל, והיינו שהגניחה היא עדין מצב שאין כ"כ שבירת הלב, ומכיון שכל כמה דכייף דעתיה עדיף, לכן בתרועה איכא דינא רפיא, דבתרועה היא היללה, מכניע לבו טפי, וכדאמרן.

יְהִיָּה לָכֶם שְׁכֶתוֹן זָכוֹן תְּרוּעָה, מִקְרָא קֹדֶשׁ (כ"ג כ"ד)

ביאור דברי הערוך שהתקיעות כנגד בכיותיה של 'אם סיסרא' מקור המנהג הוא ממה שהביאו התוספות (ר"ה ל"ג, ע"ב, ד"ה 'שיעור') בשם ה"ערוך" (ערך ערב), והביאו ה"טור" (או"ח סימן תקצ"ב) בשמו, שהמנהג הוא לתקוע בשופר מאה קולות, ל' קולות בתקיעות דמיושב [ג'] פעמים תשר"ת, ג' פעמים תש"ת, ג' פעמים תר"ת, ל' קולות בתקיעות דמעומד בתפלת הלחש כשכל אחד מתפלל לעצמו, ל' קולות בחזרת השליח ציבור בקול רם, ועוד עשרה קולות [תשר"ת תש"ת תר"ת] בקדיש תתקבל אחרי חזרת הש"ץ, כנגד מאה פעיות, שיבבה אמו של סיסרא, כשראתה שלא חזר מן המלחמה.

ולכאורה דבר זה צריך ביאור מה עניינה של 'אם סיסרא' לכאן, וכי חסר בעם ישראל אימהות שבכו תמרורים על הריגת ילדיהן, ומדוע בכי זה הוא מקטרג, אלא הביאור הוא כך, דהנה ידוע שבהריגת האויב במלחמה, אפשר שיפגע מי שאינו בדין שיפגע, כגון קרובי הנהרג, משפחתו וילדים, אשר אינם שייכים לנשק וכדו', אלא מאי, לא שייך ביד אנוש לשלוט בדברים דקים כאלו, ובפרט שמדובר במחבלים ובטרוריסטים, הרי שהבהילות להרגם פוגעת גם בסביבתם, ואין ביד האדם יכולת לנהל את הבריאה באופן שלא יפגע מי שאינו רוצה שיפגע, ולכל על כל פנים במשפט בני אדם מובן לכל שאם סיסרא חייב ליהרג אין להמנע מלעשות זאת משום שאמו תבכה על כך.

ומאידך גיסא ידוע שאמרו בגמ' שהאדם נידון לפי הנהגתו בומידה שאדם מודד כך מודדין לו, וכל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו, בחינת "אתה משפטך חרצת",

וא"כ לא יזכה האדם להנהגת חסד מיוחדת של הקב"ה, בעוד שבהנהגתו הפרטית נוהג רק כמשפט בני אדם, וא"כ כשמגיעה לפתחו הכרעה על הריגת מי שמגיע לו מוות ביחד עם חפים מפשע, סו"ס נמצא פוגע במי שלא בדין שיפגע, ואפשר שידונו אותו בשמים, כפי הנהגתו זו שמחייבת משפט לפי מעשיו כמידת בני אדם, ולכן בעינן רחמים מיוחדים ע"י קול השופר למחוק בכיית אם סיסרא, ולדון את כלל ישראל במידת הרחמים אעפ"י שכביכול כלפי חוץ נראה שנוהגים הם במנהג בני"א ולא היה מגיע להם רחמים.

[א.ה. וכמו שרואים אנו בעינינו כיצד אוה"ע בערכם מלחמה הרי שהורגים 'חפים מפשע', לאלפים ורבבות, ואילו באר"י כשמפציצים בתי מחבלים אשר טובלים בדם נרצחים, הרי שנועקים אוה"ע לומר שאסור לפגוע ח"ו בחפים מפשע, הרי שעל יהודים יש תביעה לנהוג שלא כדרך העולם אלא מנהג רחמים].

יְשֻׁמָּה אוֹתָם שְׁתִּים מַעֲרֻכֹת, שֶׁשׁ הַמַּעֲרֻכֹת, עַל הַשְּׁלָחוֹן הַטָּהוֹר, לְפָנֵי ה' (כ"ד ו')

ביאור יסוד העניין של הגבחת השולחן לפני העולי רגלים

בגמ' מובא (חגיגה כ"ו ע"א) "תנא הזהרו שמא תגעו בשולחן ובמנורה, ותיפוק לי ד"כלי עץ העשוי לנחת הוא", וכל כלי עץ העשוי לנחת לא מטמא, מאי טעמא דומיא דשק בעינן, מה שק מיטלטל מלא וריקם, אף כל מיטלטל מלא וריקם, האי נמי מיטלטל מלא וריקם הוא, כדר"ל דאמר ר"ל מאי דכתיב (ויקרא כ"ד, ו') "ועל השלחן הטהור", מכלל שהוא טמא, ואמאי כלי עץ העשוי לנחת הוא, ואינו מקבל טומאה, אלא מלמד שמגביהין אותו ומראין בו לעולי רגלים לחם הפנים, ואומרים להם "ראו חיבתכם לפני המקום".

דהיינו בעצם השולחן אינו מקבל טומאה דהלא כלי עץ העשוי לנחת הוא, אבל מכיון שמטלטלין אותו ומגביהין אותו לפני העולי רגלים, מקבל טומאה.

ורואים כאן יסוד מופלא דהשולחן נקרא טהור רק משום שמקבל טומאה, ואי לא היה מקבל טומאה, לא היה נקרא טהור, ומדוע מקבל טומאה משום שמגביהים אותו להראות לעולי רגלים חיבתן לפני המקום.

ויש לומר בדרך רמז דזהו בעצם מה שמראים לעולי רגלים, שכביכול אדם כל השנה נמצא בדרגה נמוכה ואילו בבית המקדש מעפיל ברגע אחד לאטמוספירה גבוהה ולדרגות רוחניות גבוהות, ולזה מגביהים לו את

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו
ברכה אי בדיעבד אי פוטר
אלכתחילה

לרגל גליון המאה ראינו להביא קמיה חו"ר הגליון די בכל אתר ואתר שאלה אשר ידועה זה מכבר, אמנם מאחר ונפלאה היא דרך לימודו הייחודית של רבינו וראיותיו מכל רחבי התורה, ע"כ אמרנו בזאת להביא כאן מעל גבי במה נכבדה זו. ותורף השאלה כך היא מה דינו של אחד שיש לפניו בוטנים ואגוזים, דהיינו טעון ברכת בפה"ע עם ברכת בפה"א, ודעתו לאכול שניהם, ובטעות בירך על האגוזים תחילה בורא פרי האדמה, דעפ"י דין יצא יד"ח ויכול לאכול האגוזים, האם צריך לחזור ולברך על הבוטנים שוב, או שיצא יד"ח בברכת האדמה שבירך על האגוזים. והביא רבינו ראה שצריך לחזור ולברך, מהא דמצינו בסוגיא דחליצה פסולה (תדרשנו לטובה מכמה מקומות במסכת

המשך בעמוד הבא

השולחן ומראים לו גם השולחן טהור ומדוע נקרא טהור רק בגלל ששייך בקבלת טומאה, כמו"כ הדרגות הגבוהות אליהם אתה מגיע עכשיו בהראותך בעזרה הינם דווקא בגלל שבכל ימות השנה הנך יהודי פשוט בערי השדה, ופשטות זו היא שנותנת לך את הכח להיות "טהור",

בהראותך בעזרה, וזהו חיבתכם לפני המקום, שבבת אחת הקב"ה מגביה אתכם לגבהים ודרגות רוחניות, כמו אותו שולחן.

דבר המכון

ב"ה זכינו וזה יותר משלוש שנים שהקמנו את מכון "שפתי כהן" אשר כשמו כן הוא, למען אשר יהיו שפתי הלומדים בכל רחבי תבל דובבות מתורתו של רבינו הרחבה מיני ים וארוכה מיני ארץ ועמוקה כהוהם רבה, ואכן מאותו יום ואילך הרי שמגיעים לשולחן המערכת דבר יום ביומו חידושים מכל רחבי הש"ס ותלמוד ירושלמי רמב"ם שו"ע ונו"כ, אשר צורכי מרבנן פלפלו עם רבינו ברבות השנים, ונחתו עמו לעומקה של הלכה, ובחלקם מתפרסמים מעל במה קדושה זו, ובחלקם הגדול עוד חזון למועד בספרים שיראו אור בקרוב בעזהש"ת, וידועה כבר בשער בת רבים, הניחותא הגדולה שיש לרבינו מכך, ואף מעורר ומזרז למקורביו תלמידיו הגדולים שליט"א להריץ לשולחן המערכת חידו"ת ששמעו ממנו ונתלבנו בנפה אחר נפה.

דא עקא שאין הקומץ משיביע את הארי, ואין הבור מתמלא מחוליתו, והוצאות המכון כבדות מאוד וממש כשל כח הסבל, אשר ע"כ קריאתינו בזאת לכל הרוצה להנות את רבינו, יראה להרים תרומת לבו, בכדי שנוכל להמשיך בעבודת הקודש ובכתף ישאו.

*****

לרגל גיליון המאה מביאים אנו כאן מכתבו של תלמידו חביבו ומקורבו של רבינו הגר"י אוהב ציון אב"ד 'טובה ראייתה' שליט"א כבוד ידידי היקרים והאהובים, תרין רעין דלא מתפרדין, תרי צנתרי דדהבא, כש"ת הגרמ"ח שניידר שליט"א, ואתו עמו הגר"י בריזל שליט"א, עורכי הגליון התורני "שפתי כהן", אשר שם לו למטרה לרדות מיערת הדב"ש, ולהשקות מידי שבוע את הצמאים לשתות מן המעיין הטהור די נפיק מפיו ומקולמוסו של מרנא ורבנא הגר"ד קוק שליט"א.

דעת
חכמה ומוסר

לרגל הוצאת גליון המאה, הנני בשורותיי אלול לכתוב ב' עניינים קצרים לחיזוק המערכת אשר אתם עמלים עליה דבר יום ביומו.

זה כמה פעמים שמרנא שליט"א עוסק בפלפולא דאורייתא, ובפרט בעניינים הקשורים לארבע אמות של הלכה, ופתאום הוא שואל אותי, האם כבר העלית את הדברים על הכתב?? ומבקש אם אפשר להעביר את הדברים למערכת "שפתי כהן", כי ראויים המה להעלותם על שלחן מלכים - מאן מלכי רבנן. [ופעם כשאמרתי לי על ענין מסויים שאולי נשלחנו לעורכי הגליון, אז אמר לי, זה לא נושא מוגמר, ואי אפשר לשלוח להם דבר כזה, כי מדובר כאן ב"קומה" מסויימת שאי אפשר להוריד ממנה...]. כתבתי זאת כדי לחזק את ידיכם במשא הקדש, לדעת כי רבינו הגדול שליט"א שמח במה שעושים אזניים לתורתו, ועי"ז ישוטטו רבים ותרבה הדעת, בבחי' פריה ורביה בתורה.

ועתה באתי לכתוב דבר התעוררות ששמעתי אמש ממרנא שליט"א בהיותינו ב"חצר האמוראים", וכתבתי כמין ימא לטיגני תוך כדי דיבורו, וזל"ק, אני מסוגל לבכות במוסף בכיה גדולה עד כדי כך שאני לא יכול לעצור את פרץ דמעותיי, בכי כזה שאני כבר מתבייש בפני הציבור, ועם כל זה... כשיבא עני ויבקש לקבל אלף שקלים, אני יכול לומר לו, אתה מקבל רק חמש מאות שקלים!! איך זה מסתדר עם פרץ הדמעות, הרי לפי שיעור הדמעות הללו - צריך להיות צדיק גדול גם בבין אדם לחבירו... על כרחין שיש כח גדול ליצר הרע ליצור "פלגין" ב"חד גברא", לבכות במוסף זה קונה אותו, אבל לתת לעני את מבוקשו זה לא בדיק קונה אותו...

תא חזי כמה וכמה גדולה תביעת רבינו, על נתינת החמש מאות הוא כלל לא מסתכל, אלא על חסרון החמש מאות השני, שבודאי לא נשאר בכיסו בשביל צרכים אישיים... אינסוף רצון לאהוב כל יהודי באהבה אינסופית, ולהשוות את הרגישות לזולת יחד עם הרגש הנמצא בעבודת ה' שזהו דבר שאי אפשר לכסותו בעבודת הקדש של רבינו שליט"א, ומה נאים הדברים בימים הללו שעיקר עבודתם היא בענייני בין אדם לחבירו כאשר כתב רבינו הגר"ח מבבל זיע"א ב"לשון חכמים" (ח"א סי' עז). ועוד.

הכותב לכבודה של תורה ועמליה
יקותיאל דטבריה

שפה לנאמנים - המשך

יבמות, הנלמדות כעת ע"י רבבות ישראל על סדר הדף היומי). שהדין הוא דהיות ואין זה חליצה לכתחילה, לכן צריך לחלוץ לכל האחין, ואינו כבכל חליצה דיש זיקה, ובחליצה אחת פוטר את כולם ייעו"ש.

ולפי"ז אמר רבינו, דה"ה הכ שאע"פ שיצא בברכת האדמה על האגוז בדיעבד, אבל דין ברכה שיוצאין בה רק בדיעבד, אינו כברכה לכתחילה, שאפשר לפטור בו גם מינים אחרים, והברכה חלה רק על מה שבירך בדיעבד, ולא על שאר האוכלין.

(והוסיף רבינו לחידודא דבב"ה"ל בסימן רצ"ד מי' מחלוקת הפוסקים (פמ"ג ודה"ח) אם אחד שלא אמר הבדלה בחונן הדעת במוצ"ש, וטעם קודם הבדלה על הכוס, שדינו שצריך לחזור ולהתפלל, אבל היכא דעדיין לא התפלל, וכבר הבדיל על הכוס, אם עדיין מחויב לחזור ולהתפלל, או דהיות וכבר הבדיל על הכוס, א"כ אין כבר סיבה לחזור ולהתפלל.

וע"פ הראי' הנ"ל היה נראה כהדה"ח, דס"ל שצריך לחזור ולהתפלל, דאע"פ שהבדיל על הכוס, אבל הבדלה על הכוס, ללא הבדלה בתפילה, היא בדיעבד, ואינה יכולה לפטור חיוב של ההבדלה בתפילה, אם הוא כבר מחויב מקודם להתפלל, כיון דאין הבדלה של בדיעבד כהבדלה של לכתחילה, כמו שביארנו מהרא"י מחליצה פסולה).

אמנם הוסיף רבינו, דכל זה לשיטת מר"ן בסימן ר"ו שאחד שבירך על פרי, ונפל הפרי קודם שטעם, אינו יכול לאכול ממה שלפניו, על סמך הברכה שבירך, אפי' היה דעתו לאכול מזה, כיון דהברכה חלה על הפרי שאחז בידו, ואם לא טעם מזה אינו חל על השאר, וצריך לחזור ולברך, א"כ ה"ה נראה שהברכה חלה רק על האגוז ולא על הבוטנים, כיון דברכה זו היא רק ברכה בדיעבד.

אבל לדעת הרמ"א שם, דהברכה חלה על כל מה שלפניו, ואינו צריך לחזור ולברך בנפל מידו לאחר ברכה, א"כ גם כאן בנידון זה, לא יצטרך לחזור ולברך אם היו הבוטנים לפניו, דהוי כאילו בירך ע"ז ג"כ, (רק אם לא היה לפניו ודעתו עליו לאכלו שבזה מודה הרמ"א שיצטרך לחזור ולברך בנפל ה"ה הכא באופן כזה ודו"ק).

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביכאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביכאס זצ"ל

